

1. Aşağıdaki şiirden hareketle soruyu cevaplayınız.

Yeni bir gün doğarken yeni günlere
bir avuç su olmak isterdim dedi rüzgâr
kirpiğinin ucu dahil ıslatmak için

Refik Durbaş, *Acını*

Bu şiirdeki altı çizili dizelerde yer alan edebî sanatları bulunuz, kullanılan edebî sanatların dizeye kattığı anlam zenginliğini yazınız.

2. Aşağıdaki metinden hareketle soruyu cevaplayınız.

Deminki leylek şimdi yine süzüle süzüle iniyordu. Geldi, geldi, bu sefer büsbütün alçaktan, sanki sürtünürcesine bizimkinin başı ucundan sıçradı. Geçerken sürekli gagasını birbirine vuruyordu. İşte o sırada beklenmedik bir şey oldu. Bizim tüyleri dökük leylek, şöyle bir davrandı, kanat çırpıp havalanmaya yeltendi. Bütün kuvvetiyle çırpındı, çırpındı. Ayakları yerden kesilip bir, bir buçuk metre yükseldi ama hemen sonra soluna doğru yan yatarak çöplüğe yuvarlanıverdi. Herkes soluğunu kesmiş, onun hareketine bakıyordu. Sakat kanadı üstüne düştüğünden, belli bir şey ki canı fena yanıyordu. Buna rağmen hemen kalktı, doğruldu.

Haldun Taner, *İznikli Leylek*

(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Bu metinde geçen "ayakları yerden kesilmek" ifadesini, metindeki anlamından farklı bir anlam taşıyacak şekilde bir cümle içinde kullanınız.

3. Aşağıdaki metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.

I. Metin

Mehmet Akif'i iki yıl uzaktan tanıdım: Sabahları Beylerbeyi iskelesinden vapura beraber binerdik. O, üniversitede metin şerhi profesörü Ferit Kam'la yan yana otururdu. Bazı üç kişi olurdular: Meşhur Şeyh Muhsin-i Fani, Hüseyin Kazım Bey de katılırdı aralarına... Ben, uzak düşmemeye çalışır, karşılarında bir yere ilişirdim. Köprüye kadar kendi dünyaları içinde ne tatlı, ne özlü konuşurlardı. Elimde kitap, ama tek sahife çevirmeden, tek satır okumadan bütün uyanıklığımla onları dinlerdim. "Güzeller mihriban olmaz hemen yalvarı görsünler!" mısrasındaki "yalvar"ın "yalvarmak" anlamına gelmediğini, bir paranın adı olduğunu, yine böyle bir sabah yolculuğunda üstat Ferit Kam merhumdan duymuştum.

Yusuf Ziya Ortaç, *Portreler*

II. Metin

– Sen çıkınca işin bitip gene yürüyerek iner, Mısır Çarşısı'ndaki beğendiğimiz börekçi var ya kanarya kuşları olan, orda öğle yemeğimizi yeriz. N'olacak kırk yılda bir ziyafet. Onun için Cağaloğlu'na yürüyerek gidip gelmekten yorulmayız, değil mi benim kızım? İstersek tatlı bile yeriz. Köprü'den de eğlene güle döneriz.

Anne - kız sabah kalabalığının arasında, yabancı, çabuk yürüyorlardı. Annesi durmadan konuşuyordu. Böyle konuşkanlığının olduğu geçmişteki tek günü, hastaneye hasta bakıcı olarak aldıkları gündü.

Füruzan, *Parasız Yatılı*

(Metinlerin aslına sadık kalınmıştır.)

a) Bu metinlerden hangisi öğretici metindir? Gerekçenizi yazınız.

b) Bu metinleri verilen ölçütlere göre karşılaştırarak tabloyu doldurunuz.

Ölçüt	I. Metin	II. Metin
Tür		
Gerçeklikle ilişkisi		

4. Aşağıdaki metinden hareketle soruları cevaplayınız.

KABAK ÇEKİRDEKÇİ

Soğuk bir sonbahar ve sonraları karlı, yağmurlu, fırtınalı bir kış başladı. Akşamları gölgeler, karanlıklar, denizin uğultusu, Fazlı Paşa yokuşundan boğuk bir çığlık ile geçen büyük rüzgârlar saltanatı başlamıştı. Karanlık çökünce heyecanla kabak çekirdekçi bekliyordum. Onun hayatını o kadar biliyordum ki gündelik adamlar arasında cesaret ve yüceliğin bir kahramanı olan bu basit insanın yüzünü görmek bana mutlak lâzımdı. Fakat bir gün, iki gün, hatta haftalar geçiyor, kabak çekirdekçi geçmiyordu. Küçük yeğenim de pek meraklı idi. İkimizin heyecanı ve ilgileri ortaktı. Akşam Fazlı Paşa yokuşunun üzerinden geçerken mektep dönüşü bazen gelir, yine gölgeler içinde küçük bir kedi gibi bozulur, kabak çekirdekçi beklerdi.

Evvelâ belki altı olmayan kocaman düğmesiz iki potin içinde yürümeye çabalayan değnek gibi iki çıplak ayak göründü; sonra etrafında parça parça pantolonu sarkmış iki bacak hareket etti. Çöp gibi boynunun içinde kaybolduğu eski geniş bir ceketten kalan elektrik içinde belirdi; rüzgârla dağılan uzun vahşi bir kır sakal ortasında zavallı, ince, mavi, hasta bir yüz; rengini kaybetmiş, bozulmuş bir fes alında; öne doğru eğilerek arkasında götürdüğü ağız bağlı kabak çekirdeği çuvalını çekmeye çalıştı.

Sesini ve kendini sürükledi geçti. Bu projektör içinde bir insan görmüş gibiydim. Beynimde iki acı uç battı kaldı. Hayatının sefaletini görmemek için önüne bakan gözlerin kapaklarındaki acılık ve mesut efendileri hatırlatan karikatür hayali şeklindeki ceket. Saat sekizdi ve kıştı. Kabak çekirdeği satarak Fazlı Paşa'dan Karagümrük'e gidecekti.

Halide Edip Adıvar, *Kabak Çekirdekçi*

(Metin sadeleştirilmiştir.)

- Bu hikâyeye göre anlatıcı kabak çekirdekçiye neden hayranlık duymaktadır?
- Bu hikâyeye göre kabak çekirdekçinin fiziksel görünümü onun yaşamıyla ilgili neleri yansıtır?
- Bu hikâyede kabak çekirdekçinin çuvalını çekmeye çalışması hangi durumu temsil eder?

5. Aşağıdaki metinden hareketle soruları cevaplayınız.

MEKTEP ARKADAŞININ ÇOCUKLARI

Baytar mektebindeyken, sınıf arkadaşı Hasan Efendi ile Akif o kadar dosttu ki birbirlerine söz veriyorlardı; ileride çoluk çocuk sahibi olurlarsa ölenin çocuklarına kalan bakacaktı.

(...)

Aradan yıllar geçti.

(...)

Bir cuma Akif'in evinde sekiz çocuk buldum. Teker teker çok sevimli olan çocuklar bir araya gelince ne manzara alırlar malûmdur. Evde sekiz kişilik bir kıyamet kopuyordu. Akif'in beş çocuğuna katılan bu üç çocuğun komşudan gelmiş ufak misafirler olduğunu zannettim ve ertesi cuma bu çocuk gürültüsüyle artık karşılaşmam sandım. Fakat her cuma sekiz çocukla sofada aynı kıyamet kopuyordu. Akif de buna katlanıyordu. Bu üç çocuğun gelişi, Akif'in çocuklarına da fazla hürriyet vermişti.

Bir cuma, sofada, çocuklardan birinin yanağını hıncımdan çimdikler gibi sıkarak, Akif'e sordum:

- Kim bu yavrular?

Akif cevap vermedi.

Odaya girince, bu üç ıstırabını, bu misafir çocuklarını Akif'le takılarak tebrik ettim. Akif'in yüzü değişti:

- Misafir çocukları değil, benim çocuklarım! Dedi.

Üç beş haftada üç çocuğu nasıl olurdu?

- Hasan Efendi öldü de... Dedi ve bu çocuklar, kim evvel ölürse hayatta olanın bakacağı çocuklardı, rahmetli Hasan Efendi'nin çocukları. Fakat Akif bu çocuklardan daha güzeldi: Mektepte verdiği sözü hâlâ unutmayan bir çocuk.

Mithat Cemal Kuntay

a) Bu metnin türünü yazınız.

b) Bu metnin türünün özellikleri dikkate alındığında metin hangi edebî türe daha yakındır? Metinle ilişkilendirerek gerekçelerinizi yazınız.

6. Verilen yönerge doğrultusunda; zamanımızın değişen teknolojilerini, yolculuk geleneklerini ve sosyal yapımızı yansıtır, değişmeyen ana duyguları vurgulayarak aşağıdaki şiiri betimleyen bir paragraf yazınız.

TREN

Nereye bu gece vakti,
Güzel tren, garip tren?
Düdüğün pek acı geldi,
Hatıra neler getiren.
Çok mudur mendil sallamam;
Her yolcu az çok âşınam.
Haydi, yolun açık olsun;
Geçtiğin köprüler sağlam,
Tüneller aydınlık olsun.

Cahit Sıtkı Tarancı, *Otuz Beş Yaş*

YÖNERGE:

- Yazınız 50-100 kelime arasında olmalıdır.
- Yazım ve noktalama kurallarına uyulmalıdır.
- "Tren, gece, özlem, tünel, köprü, aydınlık, zaman" anahtar kelimelerini kullanınız.
- Görme, işitme, koklama, dokunma veya tatma duyularına hitap eden ifadeler ekleyiniz.
- Konuya yaratıcı ve farklı bir açıdan yaklaşarak yazınızı zenginleştiriniz.

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	TDE2.2. "Sözün İnceliği" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.10.Çıkarım Yapma
2	TDE2.2. "Anlam Arayışı" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB1.7.Belirleme KB2.13.Yapılandırma
3	TDE2.2. "Anlam Arayışı" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.7.Karşılaştırma (2.7.3.)
4	TDE2.2. "Anlam Arayışı" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.14.Yorumlama (2.14.3.)
5	TDE2.2. "Anlam Arayışı" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.5.Sınıflandırma (2.5.3.)
6	TDE4.1. Edebî söyleyişin inceliğini yansıtmak için paragraf düzeyindeki bir yazısında sülreci yönetebilme TDE4.2. Edebî söyleyişin inceliğini yansıtan metinlerden edindiği söz varlığını kullanarak yazısına içerik oluşturabilme TDE4.3. Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısında kural uygulayabilme TDE4.4. Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısına yönelik değerlendirmelerini yansıtabilme	KB2.13.Yapılandırma (2.13.2.) KB2.14.Yorumlama (2.14.2.) (2.14.3.)

PUANLAMA TABLOSU										
1	2	3		4			5		6	TOPLAM
		a)	b)	a)	b)	c)	a)	b)		
15	15	3	12	5	5	5	5	10	25	100

ÇÖZÜMLER

1. **Tam doğru cevap:** Dizelerde teşhis (kişileştirme) ve intak (konuşurma) sanatı kullanılmıştır. Rüzgâr, insani özelliklerle donatılarak duygusal bir özne gibi konuşturulmuş; bu yolla anlatım daha canlı ve etkileyici hâle getirilmiştir.

Kısmen doğru cevap: Teşhis (kişileştirme) ve intak (konuşurma) ifadesinin yer aldığı, edebî sanatların dizeye kattığı anlam zenginliğinin yazılmadığı cevaplar kısmen doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Teşhis (kişileştirme) ve intak (konuşurma) ifadesinin yer almadığı cevaplar yanlıştır.

2. **Tam Doğru Cevap:** "Ayakları yerden kesilmek" kelime grubunun "çok sevinmek, sevinçten havalara uçmak" veya "bir taşıta binerek yürümekten kurtulmak" anlamıyla kullanıldığı tüm cümleler doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevaplar:

- Sınavda sınıfın en yüksek notunu alınca ayakları yerden kesildi.
- Trene binelim, ayaklarımız yerden kesilsin, bari kalabalığa karışmadan gezeelim.

Yanlış Cevap: "Ayakları yerden kesilmek" kelime grubunun "çok sevinmek, sevinçten havalara uçmak" veya "bir taşıta binerek yürümekten kurtulmak" anlamıyla kullanılmadığı tüm cümleler yanlıştır.

3. **Tam Doğru Cevap:** a) I. Metin öğretici metindir çünkü bu metinde amaç öğretmek, bilgi vermektir.

Kısmen Doğru Cevap: a) Sadece I. metin cevabı verilen gerekçesi yazılmayan cevaplar kısmen doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: a) I. metin yazılmayan cevaplar yanlıştır.

Tam Doğru Cevap: b)

Ölçüt	I. Metin	II. Metin
Tür	Anı	Hikâye
Gerçeklikle İlişkisi	Gerçek bir olay anlatılır.	Olay kurgulanarak anlatılır.

- Doğru cevap kısmında yazılanlarla aynı anlama gelebilecek cevaplar da doğrudur.
- Tablodaki her doğru cevap için 3 puan verilecektir.

4. **Tam Doğru Cevap:** a) Anlatıcı, kabak çekirdekçiyi “gündelik adamlar arasında cesaret ve yüceliğin bir kahramanı” olarak gördüğü için ona hayrandır. Ona göre “basit adam” cesaret ve yücelik sembolüdür. Basit adamın sıradan bir kahraman olmadığını “cesaret ve yücelik kahramanı” olduğunu ifade eden cevaplar doğrudur.

Kısmi Doğru Cevap: a) Kabak çekirdekçinin sıradan bir kahraman olmadığını “cesaret ve yücelik kahramanı” olduğunu belirten, “kahramandır, cesaretlidir” gibi karakterde bulunan özelliklerin yazılıp cümle içinde ifade edilmeyen cevaplar kısmen doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: a) Kabak çekirdekçide bulunmayan özelliklerin verildiği cevaplar yanlıştır.

Tam Doğru Cevap: b) Kabak çekirdekçinin fiziksel görünümü, onun yoksulluk, yalnızlık, zor doğa ve çalışma koşulları ile sürekli mücadele içinde olan biri olduğunu göstermektedir. Bu insan, hayatta kalma çabası içinde fiziksel ve ruhsal olarak yıpranmış; yoksulluğun izlerini hem bedeninde hem de ruhunda taşımaktadır.

Kısmi Doğru Cevap: b) Yoksulluk, yalnızlık, zor doğa ve çalışma koşulları ile sürekli mücadele içinde olduğu ifadelerinden bazılarının yazılması ve cümle içinde ifade edilmemesi kısmen doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: b) Yoksul ve mücadelecı sözcüğünü içermeyen cevaplar yanlıştır.

Tam Doğru Cevap: c) Kabak çekirdekçinin çuvalını çekmeye çalışması; çekirdekçinin zayıf bir bünyesi olduğunu, şartlar ne olursa olsun çalışmasının zorunlu olduğunu, onun zorlu bir yaşam mücadelesi verdiğini, fiziksel özelliklerine rağmen çalışma azmini gösterir.

Bu ifadelerden birini karşılayan cevaplar doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: c) Kabak çekirdekçinin çuvalını çekmeye çalışması; çekirdekçinin zayıf bir bünyesi olduğunu, şartlar ne olursa olsun çalışmanın zorunlu olduğunu, onun zorlu bir yaşam mücadelesi verdiğini, fiziksel özelliklerine rağmen çalışma azmini gösterir.

Bu ifadelerden herhangi birini içermeyen cevaplar yanlıştır.

5. Tam Doğru Cevap:

- a) Bu metnin türü anıdır.
- b) Bu metin edebî türlerden hikâyeye en yakındır.

Gerekçeler: Bu metinde öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimleri kullanılmış, anlatım tek ana olay etrafında gelişmiş; kişi, yer, zaman unsurlarına yer verilmiştir.

Kısmen Doğru Cevap: Metnin türünün ve en yakın türün yazıldığı ancak gerekçenin yazılmadığı cevaplar kısmen doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: İlgisiz ve belirsiz cevaplar yanlıştır.

6. Doğru Cevap ve Puanlama:

- a) Yazının uzunluğu (50-100 kelime arası olması): 5 puan
- b) Yazım ve noktalama kurallarına uyulması: 5 puan
- c) Anahtar kelimelerin doğru kullanılması: 5 puan
- d) Duyulardan en az birine hitap eden ifade kullanılması: 5 puan
- e) Konuya farklı açılardan yaklaşıp içeriğin zenginleştirilmesi: 5 puan